

การพัฒนาผลการเรียนรู้ด้านการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

The Development of Learning Outcomes On Analytical Listening and Viewing of The Eighth Grade Students Taught by Project-Based Learning Approach

ศิริทิพย์ เเด่นดวง*

Sirintip Denduang

สุเทพ อ่วมเจริญ**

Sutep Uamcharoen

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลการเรียนรู้ด้านการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน 2) เพื่อศึกษาความสามารถในการทำโครงงานของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้ และ 3) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 60 คน ได้มาจากการสุ่มแบบอย่างง่ายด้วยวิธีการจับสลาก โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม ตัวแปรต้น คือ การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ตัวแปรตาม คือ ผลการเรียนรู้ด้านการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์ ความสามารถในการทำโครงงาน และความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน เนื้อหาเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ด้านการฟังและดู ใช้เวลาในการวิจัย 17 ชั่วโมง เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ แบบประเมินความสามารถในการทำโครงงาน และแบบสอบถามความคิดเห็น การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าทีแบบไม่อิสระ และการวิเคราะห์เนื้อหาผลการวิจัย พบว่า 1) ผลการเรียนรู้ด้านการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์ ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน 2) ความสามารถในการทำโครงงานของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน อยู่ในระดับสูงทุกด้าน โดยเรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ย ดังนี้ ด้านการวางแผนการทำงาน ด้านผลงานและนำเสนอผลงาน และด้านกระบวนการทำงาน และ 3) ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน อยู่ในระดับเห็นด้วยมากทุกด้าน โดยเรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยดังนี้ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน ด้านบรรยากาศ การจัดการเรียนรู้ และด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

คำสำคัญ : การฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์/ การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

* นักศึกษาปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

** อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Abstract

The purposes of the research were to: 1) compare learning outcomes before and after using project-based learning approach, 2) study the students' abilities to perform a project work after being taught by the approach, and 3) study the students' opinions towards project-based learning approach. The sample group consisted of 60 the eighth grade students from Prapathom Wittayalai School, Nakhon Pathom, in the second semester of the 2010 academic year. This research was conducted by using the one group pretest - posttest design. The independent variable was the instruction using project-based learning approach. The dependent variables were learning outcomes: analytical skills in listening and viewing, and capabilities in performing project work, and students' opinions towards project-based learning approach. The content of the learning was Thai Language specifically listening and viewing skills. The experiment times were 17 hours. The research tools were lesson plans, assessment test and evaluation worksheets, focusing on capabilities in performing project work, and questionnaire. The statistical analyses used were mean ($\bar{x}$), standard deviation (S.D.), t-test dependent, and content analysis. The results of this research were: 1) the differences of students' learning outcomes on analytical listening and viewing before and after being taught by project based learning approach were statistically significant at .05 level. The students learning outcomes after the instruction were higher than Defor. 2) all the abilities in performing project work of the students were at a high level namely planning, work and presentation, and work processing respectively. 3) the students' opinions towards project-based learning approach were at a high level of agreement in the following aspects respectively, project-based learning activities, learning atmosphere, and benefits from project-based learning approach.

Keywords : Analytical Listening and Viewing/ Project-based Learning Approach.

บทนำ

การศึกษาเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนามนุษย์ ซึ่งเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่ายิ่งของสังคมและประเทศชาติ มนุษย์จำเป็นต้องอาศัยการศึกษาเป็นเครื่องมือพื้นฐานในการดำเนินชีวิต คือ มีความรู้ที่ถูกต้อง มีหลักการและเหตุผล และมีวิจารณญาณ ดังนั้นการจัดการศึกษาในประเทศไทย จึงมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ และทักษะกระบวนการ

ดังปรากฏในแผนการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2552-2559) ที่มุ่งเน้นพัฒนาคนและสังคมไทย ให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ มีสมรรถนะทั้งด้านภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ การคิดคำนวณ และคิดวิเคราะห์แก้ปัญหา สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาเยาวชนของชาติ ในโลกยุคศตวรรษที่ 21 ที่มุ่งส่งเสริมให้มีคุณภาพ รักความเป็นไทย และมีทักษะในการคิดวิเคราะห์

บทบาทของการศึกษาจึงมุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิด สอดคล้องกับ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งกำหนดจุดหมายให้ผู้เรียนมีความรู้อันเป็นสากล และมีความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา อีกทั้งหลักสูตรแกนกลาง ยังมุ่งพัฒนา ผู้เรียนให้มีสมรรถนะสำคัญ คือ ความสามารถในการ คิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดอย่างมีระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศ เพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่าง เหมาะสม นอกจากนี้สำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ยังได้กำหนดให้มีการพัฒนาและประเมินมาตรฐาน ด้านผู้เรียนมาตรฐานที่ 4 ไว้ด้วยว่า ผู้เรียนจะต้อง มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ การคิดนับว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญ อย่างยิ่งในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ และจะต้องมี การส่งเสริมและพัฒนาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยเฉพาะทักษะการคิดวิเคราะห์ (Analytical Thinking) ซึ่งเป็นพื้นฐานของการคิดอย่างมี วิจารณญาณ การฝึกฝนให้ผู้เรียนเกิดทักษะ การคิดวิเคราะห์นี้ สามารถฝึกได้ทุกๆ สาขาวิชาโดย เฉพาะวิชาภาษาไทย เพราะเป็นสาระการเรียนรู้หลัก ในกลุ่มทักษะที่ใช้เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์ จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่างๆ การจัดการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มี ความสามารถในการคิดนั้น จะต้องมีการฝึกการคิด วิเคราะห์ (Analytical Thinking) ซึ่งเป็นพื้นฐานหรือ กระบวนการนำไปสู่การคิดระดับสูงลักษณะอื่นๆ ได้แก่ การคิดสังเคราะห์ (Synthesis Thinking) การคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking)

การคิดไตร่ตรอง (Reflective Thinking) และการ คิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) ในบรรดาทักษะ ทางภาษานั้น การฟังและดูเป็นทักษะที่ใช้มากที่สุด ในแต่ละวัน และเป็นทักษะที่จำเป็นยิ่งในการดำรง ชีวิต การฟังและการดู เป็นทักษะการรับสารของ มนุษย์ที่เกิดร่วมกันเสมอ ในการรับสารต่างๆ จาก การฟังและดูในชีวิตประจำวันให้มีประสิทธิภาพ ผู้รับสารจะต้องคิดพิจารณาการอ้างเหตุผล ความน่าเชื่อถือและคุณค่าของสารนั้น อาทิ การรับ สารประเภทโฆษณา หากรู้จักคิดพิจารณาเอา 4 ประโยชน์จากการฟังและดูจะทำให้เกิดการพัฒนา ถือว่าเป็นการศึกษาอย่างหนึ่ง (อัจฉรา ชีวพันธ์, 2549: 2) หากไม่เป็นเช่นนั้นก็จะเกิดผลในทางตรง กันข้าม โดยเฉพาะปัจจุบันเป็นยุคที่ข้อมูลข่าวสาร หลั่งไหลเข้ามารอบตัว สื่อมีอิทธิพลสามารถชักนำ ความคิดของกลุ่มผู้รับสารได้มาก ถ้าคิดวิเคราะห์ ไม่เป็นก็อาจทำให้รับรู้ข้อมูลข่าวสารผิดพลาดเสียหาย ไม่ได้ประโยชน์จากข้อมูลนั้นอย่างแท้จริง สื่อมวลชน มีอิทธิพลมากต่อกลุ่มผู้บริโภคในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้าน 1) สถิติปัญญา 2) ค่านิยมและเจตคติ 3) อารมณ์ 4) คุณธรรม 5) พฤติกรรม และ 6) การใช้ภาษา สื่อมวลชนที่มีอิทธิพลต่อประชาชนอย่างมาก ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ และภาพยนตร์ โดยเฉพาะด้านการใช้ ภาษา (ชำนาญ รอดเหตุภัย, 2522 อ้างถึงใน พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์, 2544: 236)

อย่างไรก็ตามปรากฏว่าในปัจจุบันการจัด การเรียนรู้ให้ผู้เรียนคิดเป็นนั้นยังไม่ประสบผลสำเร็จ เท่าที่ควร จากข้อมูลการประเมินคุณภาพภายนอก สถานศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐานและ ประเมินคุณภาพการศึกษา พบว่า ในมาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์และมีวิสัยทัศน์ ยังอยู่ในระดับปรับปรุงเป็นส่วนใหญ่ (สำนักงานวิชาการ และมาตรฐานการศึกษา, 2549: 1) สอดคล้องกับ

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) พบว่าเด็กไทยทำข้อสอบที่เป็นอัตนัยและข้อสอบที่เป็นการอธิบายความไม่ค่อยได้ เพราะปัญหาการเรียนการสอนของคนไทยที่ส่วนใหญ่ยังเน้นการสอนเนื้อหาวิชาและการท่องจำมากกว่าการพัฒนาความสามารถในการคิดเชิงวิเคราะห์ เรียบเรียงและสื่อสารความคิด สอดคล้องกับข้อมูลจากโครงการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์นานาชาติ หรือ TIMSS (Trial International Mathematics and Science Study) ที่พบว่านักเรียนไทยทำข้อสอบที่ต้องใช้ความสามารถในการคิดเชิงวิเคราะห์ ยกเหตุผลประกอบ หรือเขียนข้อความยาวๆ ไม่ได้ เพราะการเรียนการสอนไม่เน้นกระบวนการให้เด็กฝึกคิดฝึกทำ เรื่องนี้นับว่าเป็นปัญหาใหญ่ที่ยังปรากฏในปัจจุบัน ในการจัดการศึกษาเพื่อเยียวยาปัญหาดังกล่าว ครูยุคใหม่ต้องมีบทบาทในการพัฒนาผู้เรียนให้เข้าสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ให้ทันต่อโลกที่เปลี่ยนแปลง โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้สอนเป็นผู้ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิด มีการถกเถียงแก้ปัญหา ทำงานร่วมกันกับเพื่อน รู้จักการวางแผนปฏิบัติงาน เลือกวิธีการปฏิบัติงานร่วมกัน ผู้สอนต้องสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนใฝ่รู้ใฝ่เรียน กระตุ้นให้กำลังใจผู้เรียนชี้แนะแนวทางการแสวงหาและการสร้างความรู้ การเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น มีหลายรูปแบบและหลายวิธี การจัดการเรียนรู้แบบโครงการ (Project-Based Learning) เป็นวิธีหนึ่งที่มีจุดเน้นให้นักเรียนสามารถศึกษาหาความรู้ได้ด้วยตนเองจากการปฏิบัติจริง โดยมีครูเป็นผู้คอยกระตุ้น แนะนำ และให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิด สอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษา ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ระบุให้มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญ

สถานการณ์ การประยุกต์ความรู้มาใช้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ที่ระบุว่า โครงการเป็นการเรียนรู้ที่เสริมศักยภาพการเรียนรู้ นักเรียนสามารถสร้าง 5 องค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง รวมทั้งปลูกฝังนิสัยการเรียนรู้ อันนำไปสู่บุคคลแห่งการเรียนรู้ เสริมสร้างให้เป็นคนดี คนเก่งและเรียนรู้อย่างมีความสุขในลักษณะของการศึกษา สำรวจ ค้นคว้า ประดิษฐ์ คิดค้น โดยมีครูเป็นผู้คอยกระตุ้น แนะนำให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิด เปิดโอกาสให้นักเรียนศึกษาค้นคว้า ทดลอง หรือประดิษฐ์สิ่งที่น่าสนใจด้วยตนเอง ด้วยวิธีการทำงานที่เป็นระบบ นักเรียนจะได้ลงมือปฏิบัติจริง ทุกขั้นตอนตามวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ตั้งแต่การระบุปัญหา การรวบรวมข้อมูล การปฏิบัติการรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ผลและสื่อความหมาย และการสรุปผลจากข้อมูล นักเรียนจะต้องแก้ปัญหาด้วยตนเอง เสร็จสิ้นแล้วนำผลการศึกษามาเรียบเรียง และนำเสนอเป็นรายงานเผยแพร่ กระบวนการเรียนรู้ดังกล่าวมีจุดเด่นที่เป็นวิธีการส่งเสริมให้นักเรียนเกิดทักษะการคิดโดยเฉพาะการคิดวิเคราะห์ ทุกขั้นตอน จนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ครูจะไม่เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ แต่จะเป็นผู้จัดสภาพแวดล้อมและเตรียมวัสดุอุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติในเรื่องที่สนใจและท้าทาย นักเรียนได้ประเมินผลการทำงานของตนเองได้เห็นพัฒนาการความสำเร็จและความล้มเหลวของตน เสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเอง กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบโครงการเพื่อพัฒนาการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์นี้ ผู้วิจัยได้เพิ่มขั้นตอนการให้ความรู้พื้นฐานเป็นขั้นตอนแรก ดังนี้ คือ 1) ขั้นให้ความรู้พื้นฐาน เกี่ยวกับหลักการวิเคราะห์ภาพยนตร์โฆษณาและขั้นตอนการเรียนรู้ด้วยโครงการ 2) ขั้นคิดและเลือกหัวข้อ ตั้งคำถามประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือของโฆษณา

3) ขึ้นวางแผน รวบรวมข้อมูลจากการแยกแยะองค์ประกอบของโฆษณา 4) ขึ้นลงมือปฏิบัติ รวบรวมข้อมูลจากการสังเกตการอ้างเหตุผลของโฆษณา 5) ขึ้นเขียนรายงาน บอกวิธีการและสรุปเป็นองค์ความรู้ที่ได้ และ 6) ขึ้นนำเสนอผลงาน เป็นการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ระหว่างกลุ่มการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานนั้น มีผลการวิจัยหลายเล่มที่แสดงว่าการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน สามารถพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนด้านความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้แบบโครงงานอยู่ในระดับมาก เช่น ผลงานวิจัยของ สมร เจนจิระ (2546) นัยนา จันทมิตร (2547) รักรุ่ง พัฒนวงศ์พร (2548) ลำนวน คุณพล (2551) ทิพอาภา นิมสุวรรณ (2552) สอดคล้องกับความเห็นของลัดดา ภูเกียรติ (2544: 19) ที่เห็นว่าโครงงานเป็นกิจกรรมที่สามารถพัฒนาเด็กยุคใหม่ในสังคมแห่งข่าวสารข้อมูลที่หลากหลาย ซึ่งต้องมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์เลือกรับสารให้ถูกต้องเหมาะสมกับระดับและวัย สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้กับชีวิตจริง เป็นการศึกษาตลอดชีวิต (Lifelong Education) สอดคล้องกับแนวคิดของเลนส์ชอว์ (Lenschow, 1996 อ้างถึงใน วรากรณ์ ตระกูลสุขดี, 2549: 1) ซึ่งกล่าวว่า การเรียนแบบโครงงานเป็นการกระทำกิจกรรมร่วมกันด้วยวิธีการปฏิบัติจริง เพื่อเรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาอันนำไปสู่ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ แสวงหาข้อมูล และแนวทางในการแก้ปัญหา ด้วยเหตุผลต่างๆ ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้กำหนดโครงการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาผลการเรียนรู้ด้านการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน”

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ด้านการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์ ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน
2. เพื่อศึกษาความสามารถในการทำโครงงานของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

วิธีการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย สังกัดเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 4 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 240 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย สังกัดเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 ด้วยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับสลากได้ นักเรียน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 60 คน

1. ตัวแปรที่ศึกษา

1.1 ตัวแปรต้น (Independent Variables) ได้แก่ การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

1.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ 1) ผลการเรียนรู้ด้านการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์ 2) ความสามารถในการทำโครงงาน และ 3) ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

2. เนื้อหา

เนื้อหาได้จากรายวิชา ท 22102 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 ตามหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย สาระที่ 3

เฉพาะเรื่องการฟังและดู มาตรฐาน ท 3.1 เฉพาะความสามารถในการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์ หน่วยการเรียนรู้เรื่อง การวิเคราะห์เรื่องที่ฟังและดู โดยเลือกศึกษาเฉพาะการฟังและดูโฆษณาจากสื่อวิทัศน์

3. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 ระหว่างเดือนพฤศจิกายน-เดือนธันวาคม พ.ศ. 2553 เป็นเวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง รวม 17 ชั่วโมง

4. แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองตามแบบแผนการวิจัยขั้นพื้นฐาน (Pre Experimental Research) แบบหนึ่งกลุ่ม-สอบก่อนและหลังเรียน (One Group Pretest-Posttest Design)

5. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

5.1 แผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน จำนวน 9 แผน ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา ด้านวิธีสอนและด้านการวัดผลประเมินผล จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1 และปรับปรุงการจัดกิจกรรมในแต่ละแผนตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ โดยแสดงตารางความสัมพันธ์ระหว่างขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานกับ ทฤษฎีโน้ตริสและเอนนิส ปรับปรุงใบความรู้ใบกิจกรรมให้น่าสนใจเหมาะสมกับวัยของผู้เรียนและนำไปทดลองใช้กับนักเรียนห้องที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างปรับปรุงจนสมบูรณ์ก่อนนำไปใช้ทดลองกับกลุ่มตัวอย่างจริง

5.2 แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ด้านการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์ เป็นแบบทดสอบที่ประยุกต์ใช้ทฤษฎีการคิดอย่างมีวิจารณญาณของ เอนนิสและนอร์ริส (Norris and Ennis, 1989: 55)

ซึ่งเสนอความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณไว้ 5 ด้าน ได้แก่ 1) ความกระฉับกระเฉงเบื้องต้น 2) การให้เหตุผลสนับสนุน 3) การสรุปอ้างอิง 4) ความกระฉับกระเฉงระดับสูง และ 5) การใช้ยุทธวิธีและกลยุทธ์ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดดังกล่าวมาใช้ประเมินความสามารถด้านการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์เพียง 3 ด้านแรก คือ 1) ความคิดกระฉับกระเฉงเบื้องต้น 2) การพิจารณาข้อมูลสนับสนุน และ 3) ความสามารถในการอ้างอิง ซึ่งสอดคล้องกับวัยและระดับชั้นของผู้เรียนและสอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้แกนกลาง สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด มาตรฐาน ท3.1 ของ สาระการเรียนรู้ภาษาไทยระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยได้นำมาสร้างเป็นแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ด้านการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์ จำนวน 1 ฉบับเป็นแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาได้เท่ากับ 1 และหาค่าดัชนีความสอดคล้องจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน จากนั้นนำแบบทดสอบไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง นำผลการทดลองมาวิเคราะห์รายข้อ คัดเลือกใช้จริงเหลือ 20 ข้อ ปรับปรุงข้อคำถามและคำตอบให้สอดคล้องกับหลักการอ้างเหตุผล (ตรรกศาสตร์) ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ปรับปรุงจัดเรียงคำตอบของข้อคำถามแต่ละข้อ ให้มีความสั้นยาวตามลำดับ นำผลการทดลองมาวิเคราะห์รายข้อเพื่อหาคุณภาพข้อทดสอบ ได้ค่าความยากง่าย(p) เท่ากับ 0.20 -0.80 ค่าอำนาจจำแนก (r) เท่ากับ 0.23 -0.75 ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson) เท่ากับ 0.87

5.3 แบบประเมินความสามารถในการทำโครงงาน กำหนดหัวข้อในการประเมินประกอบด้วย ประเด็นการประเมิน 3 ด้าน คือ 1) การวางแผนการทำงาน 2) กระบวนการทำงาน 3) ผลงานและการนำเสนอ ได้ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิง

เนื้อหาและความถูกต้อง วิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1 และได้ปรับปรุงข้อคำถามในแบบสอบถามและแบ่งเกณฑ์การให้คะแนน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 3 ระดับ คือ ความสามารถสูง ความสามารถปานกลาง และความสามารถต่ำๆ

5.4 แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน จำนวน 1 ฉบับ ทั้งหมด 16 ข้อ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 3 ระดับ คือ เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย จำนวน 15 ข้อ ซึ่งถามใน 3 ประเด็น คือ 1) กิจกรรมการเรียนรู้ 2) บรรยากาศในการเรียนรู้ และ 3) ประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้ ตอนที่ 2 คือ ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบโครงงาน ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ได้ค่าเท่ากับ 1

6. การดำเนินการทดลอง

ในการดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

6.1 ก่อนดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ โดยสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ชี้แจงจุดประสงค์และบทบาทของครูและนักเรียนในการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน เพื่อให้นักเรียนคุ้นเคยกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่จะนำมาใช้ในการทดลอง ชี้แจงขั้นตอนการดำเนินการจัดการการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

6.2 ดำเนินการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานและฝึกทักษะความสามารถด้านการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้

สร้างไว้ซึ่งมีรายละเอียดในการดำเนินการ ดังนี้

1) ให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และได้ผ่านการตรวจแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญ ตลอดจนวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของเครื่องมือแล้ว

2) จัดการเรียนรู้พัฒนาความสามารถด้านการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์ แก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานที่สร้างขึ้น ซึ่งแต่ละแผนมีขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ 6 ขั้นตอนในการพัฒนาความสามารถการคิดวิเคราะห์ อาจกล่าวโดยสรุปได้ดังนี้

(1) ขั้นนำ ใช้วิธีตั้งคำถามกระตุ้นความสนใจของนักเรียน จากการสังเกตตัวอย่างวิถีทัศน์สื่อโฆษณา การชี้แจงแนวการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานและการทำกิจกรรม แจกเกณฑ์การประเมิน และกำหนดข้อตกลงในการทำงาน และการทดสอบก่อนการจัดการเรียนรู้

(2) ขั้นสอน ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ 1) การให้ความรู้พื้นฐาน 2) การเลือกหัวข้อเรื่องหรือปัญหาที่จะศึกษา 3) การวางแผน 4) การลงมือปฏิบัติ 5) การเขียนรายงาน 6) การนำเสนอผลงาน แล้วจัดให้มีการทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้

(3) ขั้นสรุป คือการสรุปบทเรียนตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการ การประเมินและสอบถามความคิดเห็น ทั้งนี้ เมื่อขั้นสอนดำเนินมาจนถึงขั้นตอนที่ 6 คือการนำเสนอผลงาน ผู้วิจัยจะดำเนินการทดสอบและประเมินผล ถ้าผลการทดสอบปรากฏว่า “ผ่าน” ก็จะดำเนินการขั้นสรุป แต่ถ้าหากปรากฏผลว่า “ไม่ผ่าน” ก็จะจัดให้มีการสอนเสริมจนกระทั่ง “ผ่าน” แล้วดำเนินการในขั้นสรุป

6.3 ภายหลังเสร็จสิ้นการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยนำแบบทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้ (posttest) ไปทดสอบผลการเรียนรู้ด้านการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์ และนำแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับ

การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ไปสอบถามกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ และแปลผลข้อมูล

7. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและตรวจสอบสมมติฐาน ดำเนินการดังนี้

7.1 เปรียบเทียบผลการเรียนรู้ด้านการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน โดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที แบบไม่อิสระ (t-test Dependent)

7.2 วิเคราะห์ความสามารถในการทำโครงงานหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน โดยการหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

7.3 วิเคราะห์ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานโดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการศึกษา

ผลการศึกษา พบว่า

1. ผลการเรียนรู้ด้านการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์ ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนเฉลี่ยหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน กล่าวคือ คะแนนก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 8.28 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.20 คะแนนหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 17.70 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.97 และเมื่อทดสอบแบบสถิติที แบบไม่อิสระ มีค่าเท่ากับ 29.75

2. ความสามารถในการทำโครงงานของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานภาพรวมอยู่ในระดับสูง และเมื่อแยกเป็นรายด้าน พบว่าความสามารถในการทำโครงงานของนักเรียน หลัง

การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 2.63$) ทุกด้าน โดยเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านผลงานและการนำเสนอมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 2.66$) ด้านวางแผนการทำงาน ($\bar{X} = 2.62$) และด้านกระบวนการทำงาน ($\bar{X} = 2.62$)

3. ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน พบว่า ภาพรวมนักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{X} = 2.91$, S.D. = 0.11) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานอยู่ในระดับเห็นด้วยมากทุกด้าน

สรุปผลการศึกษา

1. ผลการเรียนรู้ด้านการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์ของนักเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนเฉลี่ยหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้วิจัยได้ศึกษาและออกแบบเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานสู่การปฏิบัติจริงให้มีประสิทธิภาพ ได้วิเคราะห์หลักสูตร และจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ไปกิจกรรมสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้และมาตรฐาน ตัวชี้วัด มีการจัดเตรียมสื่อและอุปกรณ์ ตลอดจนมีกระบวนการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง นักเรียนได้ฝึกทักษะการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์ด้วยกระบวนการปฏิบัติงานตามขั้นตอนการทำโครงงานอย่างเป็นระบบ โดยมีครูเป็นผู้คอยกระตุ้น ให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิด นักเรียนเป็นผู้วางแผนและลงมือทำงานด้วยตนเอง ทั้ง 6 ขั้นตอน เมื่อผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติงานจริงตามขั้นตอนที่กำหนด จึงได้เรียนรู้เกิดประสบการณ์ตรง ทำให้เกิดทักษะการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์ และทักษะกระบวนการทำงาน สอดคล้องกับแนวคิดของลัดดา ภูเกียรติ

(2544: 3) และวราภรณ์ ตระกูลสถิตย์ (2549: 5) ที่กล่าวถึงลักษณะของการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานว่า เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ใช้โครงงานเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ (Project Centered Learning) เน้นกระบวนการคิด ตัดสินใจ วางแผนการทำงาน ด้วยวิธีการปฏิบัติจริง เพื่อเรียนรู้วิธีการแก้ปัญหา อันนำไปสู่ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ แสวงหาข้อมูล สอดคล้องกับแนวคิดของ พิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2551: 46) ที่กล่าวว่า การทำโครงงานเป็นการพัฒนาความคิด โดยเน้นการค้นพบ (Discovery) และเปิดโอกาสให้ปฏิบัติเองได้เรียนรู้เอง ซึ่งในงานวิจัยนี้นักเรียนได้ทำโครงงานการศึกษาวิเคราะห์สื่อโฆษณาจากวิทัศน์ โดยเลือกดูโฆษณาที่สนใจและวิเคราะห์โฆษณานั้นในหลากหลายแง่มุม ตั้งแต่การแยกแยะองค์ประกอบของโฆษณา ความน่าเชื่อถือ การอ้างเหตุผลใจ โดยการฝึกวิเคราะห์โฆษณาในแง่มุมต่างๆ แล้วนำมาสรุปภาพรวมเป็นรายงานการศึกษา โดยที่นักเรียนจะร่วมกันวางแผนงานการคิดวิเคราะห์ สรุปองค์ความรู้และนำเสนอผลงานด้วยตนเองทั้งหมด ซึ่งนักเรียนจะต้องตัดสินใจและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยตนเองโดยครูคอยแนะนำเท่านั้นจากการเรียนรู้ด้วยวิธีนี้นักเรียนจึงเกิดทักษะการคิด เกิดความรู้ความเข้าใจเรื่องที่ฟังและดูอย่างลุ่มลึกและเกิดเจตคติที่ดีต่อวิชาภาษาไทย อันส่งผลให้เกิดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้สูงขึ้น นอกจากนี้ปัจจัยด้านวิธีการสอนแบบโครงงานที่ส่งผลให้ผลการเรียนรู้ด้านการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์สูงขึ้น ผู้วิจัยได้ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานสัมพันธ์กับการฝึกกระบวนการวิเคราะห์เพื่อมุ่งไปสู่การมีวิจารณญาณตามแนวคิดทฤษฎีของนอร์ริสและเอนนิส (Norris and Ennis) 3 ด้าน คือ 1) ด้านความกระฉับกระเฉงเบื้องต้น 2) ด้านเหตุผลสนับสนุน และ 3) ด้านการสรุปอ้างอิง โดยผู้วิจัยได้ให้ความรู้พื้นฐานการวิเคราะห์เหตุผลตามแนวคิดทฤษฎีของนอร์ริสและเอนนิส และทดลองฝึกปฏิบัติกระบวนการคิดวิเคราะห์

จากการฟังและดูสื่อภาพยนตร์โฆษณาตามแผนการจัดการเรียนรู้ โดยออกแบบให้แผนที่ 2-แผนที่ 8 ใช้เวลา 8 ชั่วโมงในการทำความเข้าใจและฝึกกิจกรรมคิดวิเคราะห์สร้างชิ้นงานรายบุคคล โดยอาศัยขั้นตอนการเรียนรู้แบบโครงงาน ผู้วิจัยใช้เทคนิคให้ผู้เรียนตั้งคำถามเองและตอบคำถามเชิงวิเคราะห์เองได้ตามกรอบแนวคิดทฤษฎีของนอร์ริสและเอนนิสทั้ง 3 ด้าน สอดคล้องกับ นอร์ริสและเอนนิส (1989); ปรียานุช สถาวรณ (2548: 147); อารีย์ วาสุเทพ (2549: 33) และพรทิพย์ แข็งขัน (2553: 312) กระตุ้นให้ผู้เรียนฝึกกระทำซ้ำๆ ในการวิเคราะห์โฆษณาประเภทต่างๆ อย่างต่อเนื่อง วันละ 1 ชั่วโมง เพื่อฝึกผู้เรียนสามารถคิดวิเคราะห์ให้เกิดความกระฉับกระเฉงในบทโฆษณา สามารถให้เหตุผลสนับสนุนการวิเคราะห์ และสามารถสรุปอ้างอิงเหตุผลที่สื่อโฆษณานำมาใช้โน้มน้าว ทำให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดเชิงวิเคราะห์ รู้เท่าทันการโฆษณาจากการวิเคราะห์โฆษณาหลายๆ เรื่อง และรวบรวมเป็นแฟ้มโครงงาน นักเรียนจึงมีประสบการณ์จากการทำกิจกรรมดังกล่าว เกิดความรู้ความเข้าใจ และทักษะการคิดวิเคราะห์ในที่สุด สอดคล้องกับ ปรียาพร วงศ์อนุตโรจน์ (ม.ป.ป., อ้างถึงใน วิจารณ์ พงศา, 2551: 95) ได้กล่าวว่า กฎแห่งการฝึกหัด (Law of Exercise) เป็นการสร้างความมั่นคงของการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนองที่ถูกต้อง โดยการฝึกหัดกระทำซ้ำบ่อยๆ คือ กฎแห่งการใช้ (Law of Use) เมื่อเกิดความเข้าใจหรือเรียนรู้แล้ว มีการกระทำบ่อยๆ จะทำให้การเรียนรู้มั่นคงทนถาวร นอกจากนั้นการนำเสนอบทเรียนทำให้นักเรียนสนใจทำกิจกรรมโดยผู้วิจัยได้เลือกใช้วิทัศน์ซึ่งเป็นสื่อที่นำเสนอภาพและเสียงที่เป็นจริงสอดคล้องกับกิงกาญจน์ บุณณสินวัฒนกุล (2546: 120) และวิจารณ์ พงศา (2551: 95) ที่กล่าวว่า การใช้สื่อวิทัศน์มีส่วนช่วยกระตุ้นและจูงใจให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียนรู้ อีกทั้งเป็นการฝึกทักษะการดูอย่างมีวิจารณญาณได้เป็นอย่างดี

นอกจากนั้น ยังพบว่ากำหนดยุทธศาสตร์งานวิเคราะห์สื่อโฆษณาจากการฟังและดูวิดีโอ 50 เรื่อง แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ชื่นงานรายบุคคล ให้ผู้เรียนวิเคราะห์สื่อโฆษณาตามความสนใจ คนละ 2 เรื่อง และมีโครงงานกลุ่ม เป็นการรวบรวมข้อมูลรายบุคคลจากภาคสนามเป็นแฟ้มโครงงานกลุ่ม แต่ละกลุ่มจำนวนไม่ต่ำกว่า 12 เรื่อง จากวิดีโอสื่อโฆษณา 50 เรื่องที่ผู้วิจัยรวบรวมใส่แผ่นซีดีรอมแจกให้นักเรียนทุกคน ทำให้ขอบเขตของการวิจัยแคบลง และได้ผลตรงเป้าหมายมากกว่าให้นักเรียนไปฟังและดูโฆษณาจากสื่อโทรทัศน์เองซึ่งไม่สามารถควบคุมขอบเขตการวิจัยได้

2. ความสามารถในการทำโครงงานของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ผลการวิจัยพบว่าภาพรวม อยู่ในระดับสูง และเมื่อแยกเป็นรายด้าน พบว่า ความสามารถในการทำโครงงานของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานแต่ละด้านโดยภาพรวม อยู่ในระดับสูงทุกด้าน อาจเป็นเพราะว่า ผู้วิจัยได้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นวิเคราะห์วิพากษ์วิจารณ์อย่างอิสระเรียนรู้ปฏิบัติตามกระบวนการของการทำโครงงานด้วยตนเอง นักเรียนได้ฝึกการวางแผนแบ่งหน้าที่กันทำ ร่วมมือกันปฏิบัติงาน ตัดสินใจแก้ปัญหา ร่วมกันและสรุปเป็นรายงานนำเสนอข้อค้นพบด้วยตนเอง สอดคล้องกับเลนสโว์ (Lenschow, 1996 อ้างถึงใน วราภรณ์ ตระกูลสถิตย์, 2545: 4) ที่กล่าวว่าจัดการเรียนรู้แบบโครงงานทำให้นักเรียนเกิดความรู้ความสามารถในการค้นคว้าและการทำงานมากขึ้นเป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เป็นระบบทุกขั้นตอนเน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมได้ฝึกคิดวิเคราะห์ การวางแผนปฏิบัติงาน การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น และที่สำคัญนักเรียนได้ปฏิบัติด้วยตนเองตามความสามารถ ตามความถนัด และความสนใจของตนเอง จากการสังเกตและตรวจผลงาน ผู้วิจัยพบว่า จากนักเรียน 10 12 กลุ่ม มี 8 กลุ่มความ

สามารถในการทำโครงงานอยู่ในระดับสูง มีแผนการทำงานที่ดี สามารถสังเกตและวิเคราะห์โฆษณาได้ชัดเจน สามารถทำงานตามแผนได้สำเร็จ ได้ข้อค้นพบที่เป็นองค์ความรู้เกี่ยวกับการฟังและดูที่เป็นประโยชน์นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ และมีนักเรียนเพียง 2 กลุ่ม ที่ขาดความกระตือรือร้น เนื่องจากขาดการประสานร่วมมือในการทำงาน ผู้วิจัยได้กระตุ้นเสริมแรง สร้างความเชื่อมั่นและเปิดโอกาสให้นักเรียนเลือกวิธีการประสานความร่วมมือในกลุ่มให้เกิดผลงานกลุ่ม ผู้วิจัยสังเกตพบว่า ในกระบวนการทำงาน ขั้นที่ยากที่สุดและเป็นปัญหามากสำหรับผู้เรียน คือ ขั้นเรียบเรียงและสรุปข้อมูลเป็นรายงาน กล่าวคือนักเรียนยังสรุปข้อมูลได้ไม่ครบถ้วน การเรียบเรียงไม่ชัดเจน การใช้ภาษายังไม่ถูกต้อง ไม่ครอบคลุมความ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักเรียนขาดทักษะการรวบรวม และเขียนเรียบเรียงสรุปข้อมูลเรื่องราวที่ศึกษาอย่างมีกฎเกณฑ์ อย่างมีระบบ ขาดทักษะด้านการใช้ภาษา สอดคล้องกับสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2549: 67) ที่กล่าวว่านักเรียนแบบโครงงานไม่ใช่การศึกษาค้นคว้าจัดทำรายงานเพียงอย่างเดียว ต้องมีการวิเคราะห์ข้อมูลและการสรุปผลอย่างชัดเจน สอดคล้องกับ รุ่งนภา สรรค์สวัสดิ์ (2550: 84) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการทำโครงงานเรื่องการดำรงชีวิตและครอบครัวในภาพรวม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ความสามารถในการสรุปผลการศึกษาอยู่ในเกณฑ์ต่ำสุด อาจเป็นเพราะศักยภาพของการคิด การเรียบเรียงข้อมูลและความรับผิดชอบในการสรุปงานรายบุคคลไม่เท่ากัน

3. ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน พบว่า โดยภาพรวมความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากทุกด้าน ได้แก่ ด้าน

การทำงานกลุ่ม นักเรียนเห็นด้วยกับการส่งเสริมให้วิเคราะห์จากวิดีโอที่สนใจ และกิจกรรมสามารถเชื่อมโยงบทเรียนเข้ากับชีวิตประจำวันได้ ส่วนในด้านบรรยากาศการจัดการเรียนรู้ นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก โดยเฉพาะในเรื่องเนื้อหา และแหล่งเรียนรู้ที่ทำให้เกิดบรรยากาศท้าทาย และสนุกสนาน อีกทั้งการใช้สื่อวิดีโอที่สนใจที่เป็นเรื่องใกล้ตัวของนักเรียนทำให้บรรยากาศการเรียนรู้ น่าสนใจและสนุกสนานมากกว่า การเรียนรู้ที่ผู้สอนมักจะใช้อ่านบทเรียนที่อยู่ในลักษณะของกระดาษเป็นหลัก ทำให้ขาดมิติของการเรียนรู้ ในด้านประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก โดยเฉพาะนักเรียนสามารถประยุกต์ พัฒนาความรู้ และทักษะที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ในการเลือกซื้อ เลือกใช้สินค้าในชีวิตประจำวัน สอดคล้องกับ รักรุ่ง พัฒนสันต์พร (2548: 163) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาทักษะการเขียนโครงงานภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้แบบโครงงานอยู่ในระดับมาก กิ่งกาญจน์ บุณณสิน วัฒนกุล (2546) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาทักษะการดูอย่างมีวิจารณ์ญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้สื่อละครโทรทัศน์ มีความคิดเห็นว่าการที่ดูอย่างมีเนื้อหาใกล้ตัวผู้เรียนและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้จะทำให้ผู้เรียนสนใจและเกิดความกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรม สอดคล้องกับ ทิพอาภา จิมสุวรรณ (2552: 114) ซึ่งได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานกับการจัดการเรียนรู้แบบโมเดลซิปปาว่าในขั้นการแสดงผลงาน โครงงานเป็นขั้นที่นักเรียนได้มีโอกาสแสดงผลงาน การสร้างความรู้ของตนให้ผู้อื่นได้รับรู้ ได้ตัดสินใจและประเมินค่าผลงานของตนเองและในกลุ่มเพื่อน ทำให้เห็นประโยชน์ในการเรียน เกิดความภูมิใจในผลงาน

ของตนและของกลุ่ม และเห็นคุณค่าในการเรียนภาษาไทยอันนำไปสู่การพัฒนาการเรียนรู้ของตนเอง ผลการวิจัยดังกล่าวอาจเนื่องมาจากผู้วิจัยได้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ เรียนรู้ปฏิบัติตามกระบวนการของการทำโครงงานด้วยตนเอง นักเรียนได้ฝึกการวางแผนแบ่งหน้าที่กันทำให้เกิดการเรียนรู้ในลักษณะร่วมมือกันเรียน ได้ฝึกกระบวนการคิดวิเคราะห์ ได้องค์ความรู้ที่ทำให้รู้เท่าทันสื่อโฆษณาและที่สำคัญนักเรียนได้นำเสนอผลงานด้วยความภาคภูมิใจ เกิดความเชื่อมั่นและเห็นคุณค่าในตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ โรเจอร์ (อ้างถึงใน วัฒนา มัคคสมัน, 2550: 124) ที่กล่าวว่า เด็กจะสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองขึ้นมาได้เอง จนสามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง เมื่อเด็กรู้จักตนเองและเชื่อมั่นในตนเอง เด็กจะมีความสุขในการเรียนและเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่าหลังการเรียนรู้ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน นักเรียนมีผลการเรียนรู้ด้านการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์โดยภาพรวมสูงขึ้น และมีความสามารถในการทำโครงงานอยู่ในระดับสูง โรงเรียนจึงควรนำวิธีการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานไปใช้สอนการคิดวิเคราะห์แก่นักเรียนระดับชั้นอื่นๆ ทั้งนี้งานวิจัยชิ้นนี้ได้ให้นักเรียนทำโครงงานโดยใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์ที่มุ่งไปสู่การคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณตามทฤษฎีของนอร์ริส และ เอนนิส ดังนั้นผู้สอนควรที่จะศึกษาทฤษฎีนี้ให้เข้าใจอย่างถ่องแท้เพื่อให้การจัดการเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพ

1.2 จากผลการวิจัยและการสังเกต พบว่าผลการทำงานของนักเรียนบางกลุ่มขาดคุณภาพ เนื่องจากมีนักเรียนบางส่วนขาดความรับผิดชอบ และไม่กระตือรือร้น ส่งผลให้งานกลุ่มไม่มีคุณภาพเท่าที่ควร ดังนั้นในการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

ครูควรสังเกตและกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตลอดเวลา โดยใช้คำถามที่กระตุ้นกระบวนการและพฤติกรรมการทำงานเป็นระยะๆ ครูควรมีเวลาให้กับนักเรียนหมั่นติดตามการทำงานของนักเรียน ทำให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียน เกิดความรับผิดชอบ และกระตือรือร้นที่จะศึกษาค้นคว้าเป็นนิสัย

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยติดตามผลหลังการทดลองสิ้นสุดลง เพื่อศึกษาความคงทนของความสามารถในการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์และการนำไปใช้

2.2 ควรวิจัยเปรียบเทียบทักษะการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์ โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบต่าง ๆ เช่น การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เทคนิค KWL Plus เป็นต้น

2.3 ควรมีการศึกษาและนำแนวทางการพัฒนาผลการเรียนรู้การฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานไปประยุกต์และทดลองใช้กับนักเรียนชั้นอื่น ๆ โดยอาจใช้สื่อโฆษณาที่เหมาะสมกับวัย ระดับความสามารถในการคิด และความสนใจของนักเรียนในระดับชั้นนั้นๆ

เอกสารอ้างอิง

- กึ่งกาญจน์ บุรณสินวัฒนกุล. (2546). การพัฒนาทักษะการดูอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 การใช้สื่อละครโทรทัศน์. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ทิพอาภา จิมสุวรรณ์. (2552). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานกับการจัดการเรียนรู้แบบโมเดลซิปปา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเรียนรู้. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- นัยนา จันทมิตร. (2547). ผลของการสอนแบบกิจกรรมโครงงานในวิชาภาษาไทยที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนมะขามสรรเสริญ จังหวัดจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ปริญญช สถารมณี. (2548). การพัฒนากิจกรรมในหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิง วิเคราะห์ ของนักเรียน. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และคณะ. (2551). การสอนคิดด้วยโครงงาน: การเรียนการสอนแบบบูรณาการ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2544). แนวคิดและแนวปฏิบัติสำหรับครูมัธยมเพื่อการพัฒนาการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรทิพย์ แข็งขัน และ เฉลิมลาภ งามอาจ. (2553). การจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อพัฒนากระบวนการคิดระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. ชุดฝึกอบรมภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โครงการยกระดับคุณภาพครูฯ แผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- รักรุ่ง พัฒนาสันต์พร. (2548). **การพัฒนาทักษะการเขียนโครงงานภาษาไทยตามสาระการเรียนรู้เรื่องสวนส้มของลพบุรี และเรื่อง รวมพลังพัฒนา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอนุบาลโยธธ.** วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- รุ่งนภา สวรรค์สวัสดิ์. (2550). **การพัฒนาความสามารถในการทำโครงงาน เรื่องการดำรงชีวิตและครอบครัวสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน.** วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ลัดดา ภูเกียรติ. (2544). **โครงการเพื่อการเรียนรู้ หลักการและแนวทางการจัดกิจกรรม.** กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วราภรณ์ ตระกูลสถิตย์. (2549). **แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน.** กรุงเทพมหานคร: เอ็มไอ ทีพีรันดิง.
- วัฒนา มัคคสมัน. (2550). **การสอนแบบโครงการ.** กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิภารัตน์ พุ่มดา. (2551). **การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การดูอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่สอนโดยใช้เทคนิคหมวกหกใบกับวิธีสอนแบบปกติ.** วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
- สมร เจนจิยะ. (2546). **การใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบโครงงานเพื่อพัฒนาศิลปะการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการสอนภาษาไทย.** วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สำนวน คุณพล. (2551). **ผลของการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบโครงงานในวิชาวิทยาศาสตร์ที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์คิดสังเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยรังสิต.** วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2549). **เอกสารแนวทางการดำเนินงาน ปฏิรูปการเรียนการสอนตามเจตนารมณ์ กระทรวงศึกษาธิการ “2549 ปีแห่งการปฏิรูปการเรียนการสอน” แนวทางการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์.** กรุงเทพมหานคร.
- _____. (2549). **รายงานการสังเคราะห์แนวคิดและวิธีการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย.** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- อัจฉรา ชีวพันธ์. (2549). **ศิลปะการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยระดับประถมศึกษา.** กรุงเทพมหานคร: เม่นพับลิชชิง.
- อารีย์ วาสุเทพ. (2549). **การพัฒนาแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3.** วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- Norris, S. P. and Ennis, R.H. (1989). **Evaluating critical thinking.** Pacific Grove, CA: Midwest.
- Rolf, J. Lenschow. (1996). **European Journal of Engineering Education.** [online]. Retrieved July 2, 2010, from [http://www.mmm.ucar.edu/people/lenschow/.](http://www.mmm.ucar.edu/people/lenschow/)